

Jak dyskutować o wierze?

Renata Stępnik
nauczyciel doradca metodyczny religii
CRE WŁ w Skierniewicach

CRE CENTRUM
ROZWOJU
EDUKACJI
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO
SKIERNIEWICE

Nasze doświadczenia w dyskusji...

Rada świętego Pawła:

„Mowa wasza, zawsze miła, niech będzie zaprawiona solą, tak byście wiedzieli, jak należy każdemu odpowiadać.” (Kol 4,6)

Apologetyka - dział teologii (teologia fundamentalna, której apologetyka jest wymiarem praktycznym) lub literatury zajmujący się obroną wiary, w szczególności chrześcijańskiej, przed zarzutami przeciwników oraz uzasadniający podstawowe prawdy wiary.

- Czy katecheta jest apologetą?
- Czy często prowadzicie dyskusje?
- Jaką postawę najczęściej przyjmujecie?

Bronić wiary, ale jak?

- Stawać do walki „zbrojnej”?
- Czy może szukać drogi doskonalszej?

„Oto Ja was posyłam jak owce między wilki. Bądźcie więc roztropni jak węże, a nieskazitelni jak gołębie!” (Mt10,16)

- Tu chodzi o dyplomację! (przebieg rozmowy bez napięcia, kontrolowanie przebiegu rozmowy)
- Potrzebujemy taktyki!

Gregory Koukl

„Taktyka.

Plan gry, czyli jak rozmawiać o wierze chrześcijańskiej”

Gregory Koukl

urodzony 10 czerwca 1950 roku – amerykański chrześcijański apologeta, gospodarz radiowego talk show, autor, mówca, założyciel i prezes organizacji [Stand to Reason](#).

Ukończył z wyróżnieniem filozofię religii i etyki w Szkole Teologii Talbot oraz apologetykę chrześcijańską na Uniwersytecie Simona Greenleaf. Jest adiunktem apologetyki chrześcijańskiej na Biola University.

Choć początkowo uważał siebie za osobę zbyt inteligentną, by być chrześcijaninem, dojrzał do zmiany i poświęcił życie broniению wiary.

W 1993 roku założył wspomnianą Stand to Reason. Działalność organizacji jest skoncentrowana wokół założenia, że chrześcijański sposób postrzegania rzeczywistości ma rację bytu na rynku idei, jeśli tylko umie się go odpowiednio zrozumieć i przekazać.

Występuje jako gościnny mówca na kampusach szkół średnich i wyższych – dotychczas odwiedził prawie sto takich miejsc w Stanach Zjednoczonych i za granicą. Od 27 lat w ramach *Chrześcijaństwa wartego przemyślenia* (*Christianity worth thinking about*) prowadzi program radiowy z otwartą linią telefoniczną dla słuchaczy. Wywiady z nim były emitowane przez CBN i BBC. Brał także udział w debatach radiowych i telewizyjnych, występując przeciwko znanym ateistom.

Greg Koukl jest nagradzanym autorem książek, w tym kilku bestsellerów. Wciąż na nowo próbuje przekazać swoją mądrość apologety, dając praktyczne porady i zachęcając, aby chrześcijanie nie bali się prób intelektualnego zrozumienia i bronięcia wiary.

Reprezentanci Chrystusa w XXI wieku powinni posiadać trzy niezbędne umiejętności:

1. Wiedza,
2. Mądrość,
3. Charakter,

oraz plan – **taktykę**, czyli „sztukę działania”

Cel taktyki:

„... znalezienie sprytnego sposobu do wykorzystania błędów w rozumowaniu drugiej osoby po to, aby doprowadzić ją do prawdy, kierując się przy tym miłością i łagodnością...”

Taktyka:

- To nie manipulacja, stosowanie trików, czy podstępne zagrywki, przebiegłe fortele
- Nie służy umniejszaniu innych, poniżaniu, zawstydzaniu
- Nie polega na udowadnianiu swojej wyższości, skompromitowaniu kogoś
- Nie może być nadużywana
- Być asertywnym, bezpośrednim, czy nawet prowokującym, ale nie szorstkim i nie obrażać

Zastrzeżenia:

1. Boimy się sporów (wygrana/przegrana, emocje)

„A sługa Pana nie powinien się wdawać w kłótnie, ale [ma] być łagodnym względem wszystkich, skorym do nauczania, zrównoważonym.²⁵ Powinien z łagodnością pouczać wrogo usposobionych, bo może Bóg da im kiedyś nawrócenie do poznania prawdy” (2Tm2, 24-25)

Zastrzeżenia:

2. Spór jako poszukiwanie prawdy

„Gdy Kościół patrzy nieprzychylnym okiem na racjonalne debaty i swobodny przepływ idei, prowadzi to do płytkiego chrześcijaństwa i fałszywego poczucia jedności. Nie ma wtedy miejsca na uczenie się mierzenia z przeciwnymi poglądami w sposób grzeczny, uprzejmy i owocny... gdy nie ma miejsca na spory, mnożą się błędy.”

Zastrzeżenia:

3. Czy dyskusja/przekonywanie do czegoś prowadzi?

„Paweł według swego zwyczaju wszedł do nich i przez trzy szabaty rozprawiał z nimi. ³Na podstawie Pisma wyjaśniał i nauczał: «Mesjasz musiał cierpieć i zmartwychwstać. Jezus, którego wam głoszę, jest tym Mesjaszem». ⁴Niektórzy z nich, a także pokaźna liczba pobożnych Greków i niemało znamienitych kobiet uwierzyło i przyłączyło się do Pawła i Sylasa.” (Dz 17, 2-4)

„A co szabat rozprawiał w synagodze i przekonywał tak Żydów, jak i Greków.” (Dz 18,4)

„Tak więc przejęci bojaźnią Pana przekonujemy ludzi, wobec Boga zaś wszystko w nas odkryte. Mam zresztą nadzieję, że i dla waszych sumień nie ma w nas nic zakrytego.” 2Kor 5,11

Nie tylko my działamy, nasze argumenty racjonalne, doświadczamy działania Ducha Świętego

Zastrzeżenia:

4. Bóg też tak działa! (miłość i rozum są zgodne z Jego charakterem)

„Chodźcie i spór ze Mną wieǳcie! - mówi Pan.” (Iz 1,18)

Zastrzeżenia:

5. W każdym słusznym sporze mamy sojusznika.

„Nie jesteśmy w tym sami. Tak, każdy z nas ma do odegrania ważną rolę, ale cały ciężar spoczywa na Bogu. Przekazywanie Ewangelii to nasze zadanie, ale Jego problem”

Zasada „100% Boga i 100% człowieka”

Zastrzeżenia:

6. Mój skromny cel:

Wrzucić komuś kamyk do buta...

(dać do myślenia, kazać zastanowić się nad czymś...)

Zastrzeżenia:

7. Dlaczego nie widać efektów?

- **Nie wszyscy jesteśmy dobrymi „przedstawicielami handlowymi”**
- **Owoc nie jest jeszcze dojrzały**
- **„...nie ma nic złego w tym, że tylko siejesz, a żniwa zostawiasz innym. Przecież tak naprawdę bez ciebie w ogóle nie doszłoby do żniw”**

SZTUKA
ZADAWANIA
PYTAŃ...

Wyobraź sobie, że...

1. Twój piętnastoletni uczeń mówi:

- „Nie wierzę już w Boga. To po prostu nie racjonalne. Nie ma żadnego dowodu.”
- Co powiesz?

2. Uczennica siódmej klasy o nakazie misyjnym Jezusa:

- „Kim jesteście, żeby twierdzić, że chrześcijaństwo jest lepsze niż inne religie? Wydaje mi się, że najważniejsza jest miłość, tak jak w innych religiach. Nie powinno się mówić ludziom, jak mają żyć, czy w co mają wierzyć.”
- Jak zareagujesz?

Wyobraź sobie, że...

3. Licealista na lekcji mówi:

- „Czytałem kiedyś Biblię. Jest tam trochę ciekawych historii, ale ludzie biorą ją zbyt poważnie. W końcu napisali ją tylko ludzie, a ludzie nie są nieomylni.”
- Jak odpowiesz?

4. Maturzystka reaguje na wiadomość, że grupy religijne próbują wywierać wpływ na przepisy dotyczące ważnych kwestii moralnych

- „Przecież jest rozdział państwa od Kościoła. Chrześcijanie ciągle próbują narzucać innym swoje poglądy. Czemu po prostu nie zostawiają nas w spokoju?”
- Jak się zachowasz?

Twój piętnastoletni uczeń mówi:

„Nie wierzę już w Boga. To po prostu nie racjonalne. Nie ma żadnego dowodu.” Co powiesz?

- Co masz na myśli mówiąc „Bóg”?
- To znaczy, jakiego Boga odrzucasz?
- Co konkretnie jest nieracjonalne w wierze w Boga?
- A skoro uważasz, że potrzeba dowodu na istnienie Boga, jakiego rodzaju dowód uznałbyś za wystarczający?

Uczennica siódmej klasy o nakazie misyjnym Jezusa:

„Kim jesteście, żeby twierdzić, że chrześcijaństwo jest lepsze niż inne religie? Wydaje mi się, że najważniejsza jest miłość, tak jak w innych religiach. Nie powinno się mówić ludziom, jak mają żyć, czy w co mają wierzyć.”

- Czy poznałaś inne religie na tyle, żeby móc je porównywać i znaleźć wspólny im wątek?
- Dlaczego podobieństwa miałyby być ważniejsze niż różnice?
- Jak myślisz, co sam Jezus uważał na ten temat?
- Czy Jego zdaniem wszystkie religie były zasadniczo sobie równe?
- Czy mówienie ludziom, że mają kochać się nawzajem, nie jest tak naprawdę mówieniem im, jak mają żyć i w co mają wierzyć?

Licealista na lekcji mówi:

„Czytałem kiedyś Biblię. Jest tam trochę ciekawych historii, ale ludzie biorą ją zbyt poważnie. W końcu napisali ją tylko ludzie, a ludzie nie są nieomylni.” Jak odpowiesz?

- A książki, które masz na półce – czy nie zostały napisane przez ludzi?
- Czy znajdujesz w nich jakąś prawdę?
- Czy jest jakiś powód, dla którego twoim zdaniem Biblia jest mniej prawdziwa lub wiarygodna niż inne książki w twojej bibliotece?
- Czy ludzie zawsze mylą się w tym co piszą?
- Czy uważasz, że gdyby Bóg istniał byłby w stanie posłużyć się ludźmi, by napisać dokładnie to co zamierzył?
- A jeśli nie, to dlaczego?

Maturzystka reaguje na wiadomość, że grupy religijne próbują wywierać wpływ na przepisy dotyczące ważnych kwestii moralnych:

„Przecież jest rozdział państwa od Kościoła. Chrześcijanie ciągle próbują narzucać innym swoje poglądy. Czemu po prostu nie zostawiają nas w spokoju?” Jak się zachowasz?

- Czy chodzisz na wybory?
- A jeśli na kogoś głosujesz, czy nie oczekujesz od swojego kandydata, że będzie zabiegał o wprowadzenie prawa, które odzwierciedla twoje własne przekonania?
- Czym to się różni od sytuacji, o której mówisz?
- Czy uważasz, że tylko osoby niereligijne powinny móc głosować i zajmować się polityką, czy może źle cię zrozumiałem?
- Który punkt Konstytucji mówi, że osoby wierzące nie powinny zajmować się polityką?
- Czy możesz mi podać przykład ustawy, w której nie ma elementu związanego z moralnością?

Co dają pytania?

- Szczerze zadawane pytania zapraszają do otwartości, wymiany poglądów („Ktoś chce mnie wysłuchać”)
- Możemy się czegoś dowiedzieć
- Przez to, że pytania mają zazwyczaj neutralny charakter, zadając pytanie nie wyrażasz swojego poglądu
- Pozwalają „zasiąść za kierownicą”, kontrolować sytuację

Sam Jezus stosował tę metodę...

«Pokażcie Mi denara. Czyj nosi obraz i napis?» Odpowiedzieli:
«Cezara». (Łk 20,24)

„Cóż jest łatwiej: powiedzieć do paralytyka: Odpuszczają ci się twoje grzechy, czy też powiedzieć: Wstań, weź swoje łoże i chodź?” (Mk 2,9)

<<Czy chrzest Janowy pochodził z nieba, czy też od ludzi?»” (Łk 20,4)

Trzy stopnie stosowania taktyki Columbo

Co przez to
rozumiesz?

Ciężar dowodu

Pytania
naprowadzające

„Co przez to rozumiesz?”

- Naturalne otwarcie rozmowy
- Od razu angażuje rozmówcę
- Pozwala dowiedzieć się co myśli druga osoba (ważne jest dobrze zrozumieć rozmówcę, nie zniekształcić jego myśli)
- To zmuszenie do uważnego przyjrzenia się temu, co ma na myśli
- Pierwszy krok do zajęcia miejsca w fotelu kierowcy

Ciężar dowodu

- To obowiązek obrony wysuwanych twierdzeń
- Ten, kto wysuwa dane twierdzenie, ma obowiązek udowodnić jego prawdziwość
- Pytania do drugiego kroku Taktyki Columbo **„Jak doszedłeś do tego wniosku?”**
- **„Dlaczego tak uważasz?”**
- **„Skąd ten pomysł”**
- **„Dlaczego sądzisz, że tak właśnie jest?”**
- Chodzi o powody, a nie tylko punkt widzenia, opinia to jeszcze nie dowód
- Nie ja udowadniam, że nie ma racji, ale on, że ją ma
- **„Muszę się nad tym zastanowić...”**

Pytania naprowadzające

- Przejście do ofensywy (choć nie ataku)
- Poprzez pytania kierujemy rozmówcę w stronę, w którą chcemy go poprowadzić
- Ostatecznym celem jest przekonanie rozmówcy do naszego punktu widzenia
- Nie chcemy narzucać mu swojej opinii, ale do niej przekonać
- Kluczowe pytanie
- Powiedz rozmówcy coś, co już wie
- Odwrócenie ról
- Wykorzystanie słabego punktu lub błędu
- Czy zastanawiałeś się kiedyś nad...

Podsumowanie

Pokaż światu, że chrześcijaństwo
jest czymś wartym uwagi!

Ambasador Chrystusa jest:

